

Uredništvo in upravnistvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo, posiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo trjstopna peti-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Štev. 36.

Ivan Baloh.

Vzpored slavnostnih prireditev

povodom odkritja Prešernovega spomenika dne
10. septembra 1905 v Ljubljani.

Ob 10. uri dopoldne se zbero društva in odposlanstva pred „Narodnim domom“.

Ob polu 11. uri dopoldne odkorakajo društva in odposlanstva v določenem redu po Franc Jožefovi cesti in Prešernovih ulicah na slavnostni prostor, kjer

ob 11. uri dopoldne zapoje ljubljanska pevska društva pod vodstvom koncertnega vodje profesorja Mateja Hubada Ant. Nedvědovo kantato „Slava Prešernu“.

Po kantati govori član odbora dr. Ivan Tavčar slavnostni govor, nakar se odkrije spomenik.

Nato se vrste govori slovanskih odposlancev.

Konečno prevzame, po odboru pozvan, župan Ivan Hribar spomenik v last in varstvo mestne občine ljubljanske in pevska društva zapoje po Kamilu Mašku uglasbeno Prešernovo pesem „Strunam“.

Društva in korporacije odkorakajo potem v poklonstvenem pohodu mimo spomenika po sv. Petra cesti, čez Jubilejski most, po Kopitarjevih ulicah, Vodnikovem trgu mimo Vodnikovega spomenika, čez Mestni, Stari trg in sv. Jakoba trg, po Trubarjevih ulicah, po Bregu, čez Turjaški trg, po Gospodskih ulicah, po iztočni in severni strani Kongresnega trga, po Šelenburgovih ulicah, po Knafljevih ulicah, mimo Valvazorjevega spomenika in po Bleiweisovi cesti pred „Narodni dom“.

Ob 7. uri zvečer: komersi v „Narodnem domu“, hotelu „Ilirija“, hotelu „Lloyd“ in v gostilnici „pri Novem svetu“.

Nekaj o naših razmerah.

Povdarjali smo doslej ob vsaki priliki, kako zažena in pogubna je za Slovence naša politika: prav tako liberalna kakor klerikalna. Nihče nam ne more očitati kake odločnosti ali podobnega, kajti popolnoma jasno smo govorili in povdarjali, da izvira naše delovanje le od tod, ker nas vodi edino le pravi in resnični čut, pomagati našemu narodu in vzgojiti naše ljudstvo za veliko idejo slovenske samostojnosti. Ta naš namen dokazuje tudi dejstvo, da nismo vstopili v nobeno stranko, čeprav bi si osigurali s tem naj-sijajnejše materialno stališče.

Prav zaradi tega pa smo bili in smo še trni v peti obstoječima strankama na Slovenskem, ki se jima sicer še nikdar ni posrečil kak napad na nas, a so nas skušali osramotiti kot velike duševne reve in nas psovali s psovskami, kot da smo največje človeške propalice. Ponavljali bi take stvari, da pokažemo svojim čitateljem, s kakimi nesrečnimi ljudmi se imamo boriti, kako čepa le na svojem denarju; ali včasih se mora človek sramovati tudi za druge.

In kako so sprejemali v resnici naše pisanje? Sami vajeni, da je vsaka njih kritika le slepo kadilo svojim ljudem ali pa sramotilni izbruhi na njegovo

osebo, so merili tudi nas po tem, ker se še niso navadili misli, da je kritika nekaj docela nestrankarskega, le hladno razmotrivanje tega, kar nas obdaja. Mi smo govorili vedno le s tega stališča — naši nasprotniki pa so nam podtikali seve vse polno drugih namenov, kakor da menijo, da se tudi mi ne moremo vzdigniti nad malenkosti in da brodarimo v vodovju, v katerem ribari ta ali ona stranka. Res je sicer, da so se nam ponujali ob neki priliki gotovi ljudje, da naj delamo za njih tabor, ali prav tako kakor smo odklonili te, tako odklanjamo tudi vse tiste, ki nas skušajo spraviti v kakršnokoli zvezo z obstoječimi strankami na naših tleh. Takega podtikanja je zmožen le kak zloben ali pa docela neveden človek.

Mi bi se spuščali morda še podrobneje v razgovor o orožju, s katerim nameravajo parirati naši nasprotniki naša izvajanja, ali resnično, te potrebe ne čutimo.

Govoriti nam je torej o onih, ki se strinjajo z našim pisanjem, ki odobravajo docela naše tendence in povdarjajo svojo posebno zadovoljnost nad načinom naših polemik, ki nam jih vsiljujejo razmere bodisi že proti naši vladi, našim strankam ali pa naperjenih proti našim šovinističnim nasprotnikom.

Govoriti o potrebi lista, ki je neodvisen in kadar je opozicija potrebna in na mestu, tudi opozicionalen — mislimo, da potrjuje potrebo in važnost takega lista tudi naši največji nasprotniki, voditelji strankarskih prepričanj na Slovenskem. Če ne store tega javno, pa si mislijo vsaj v svojem srečju tako, akoravno jih boli kritika v neodvisnem listu vse drugače, kakor pa razna očitavanja v strankarskih časopisih.

Prav tako pa vemo tudi, da jih je mnogo, ki so na skrivnem popolnoma istih mislij, kakor mi, pa se bojijo zavzeti tako stališče tudi javno, bodisi že iz ozirov na svojo rodbino, svoje socialno stališče ali pa vsled tega, ker vedo, da jih čaka potem strastno preganjanje njih oseb po nasprotnih listih. Kajti, če pripoznamo, da imamo še dosti izobraženih mož, ki so zmožni javno delovati, potem jim tudi ne moremo prisojati tolike kratkovidnosti in ozkosrčnosti, da bi ne spoznali velike potrebe našega pisanja. Saj dobivamo celo od najprostejših ljudi popolno priznanje potrebe obstoja našega lista, naši inteligentni krogi pa naj zaostajajo za ljudmi, ki niso videli družega, kakor navadne ljudske šole?

Kakor hitro pa pripozna kdo važnost lista, ki ga izdajamo že deveti mesec, in se izreka za njegovo neobhodno potrebo, je tudi njegova dolžnost, razširjati take ideje v svojem krogu.

Radovedni smo tudi, koliko se jih najde, ki so iz resničnega prepričanja pristasi onih strank, proti katerim se bojujemo mi. Obžalovati bi bilo, če bi imeli Slovenci dosti takih, ki bi se strinjali z nebrzdanim delovanjem naših strank in pravi čudak bi bil tisti, ki bi videl v naših dosedanjih strankah kako korist za slovenski narod. Če se bori liberalizem proti klerikalizmu, se zgodi to le zaradi tega, ker mu je slednji na potu in mu vzame izpred nosa posodo, iz katere bi se morda dalo zajemati kaj osebnih koristi; če se bori zopet klerikalizem proti liberalizmu, pomenja to le boj za samoohrano. Tu se ne

da vidi v dno človeške duše, in nemogoče bi bilo nalagati ga. Obrvi so mu bile svetle in košate; nos podolgast in nekoliko zakrivljen: usta majhna; ustnice fine, gorenja je molela nekoliko preko spodnje. Kadar se mu je tresla spodnja ustnica, se je vedelo, da je razburjen; kajti nikdar ni izgubil treznega prevdarka. Brada mu je bila mehka in okrogla s plitvo jamico. Njegov pogled je bil skoro oster, a okrog ustnic je imel potezo iskrene dobrosrčnosti in miline. Lase, ki so bili zelo gosti, mehki in svetli, temnorjavni, skoro črni, je nosil navadno zelo dolge. Posebno mu je ugajalo, če ga je mati počesala, ker so ga potem zbadali njegovi znanci, češ, da ga je počesalo njegovo dekle. Prijalo mu je tudi, da mu je moja mati pulila posamezne sive lase, ki so se začeli prikazovati. Večkrat ji je dejal, naj mu jih le populi, ker mu jih je naredila sive. Nekega dne se moji materi ni ljubilo brskati po teh gostih laseh in iskati tedaj še redkih sivih eksemplarjev. Dejala je torej: „Če bi hotela poiskati vse sive lase, populiti bi morala kar vse od kraja.“

Užaljen jo zavrne: „Moj Bog, meni se pač vsako veselje zagreni! Le čakaj, tudi ti osiviš!“ In res se je izpolnilo to njegovo prerokovanje še pred njenim tridesetim letom.

Obraz mu je bil podolgast. Hodil ni nikdar pokoncu, ampak bil je navadno nekoliko upognjen. Korakal je naglo; kadar je bil razvnet, hud, pa je skoro tekal; včasih zopet je stopal neskončno počasi in povešeno. Stopinje so mu bile kratke in goste, in

gre za principe, za temeljna vprašanja, ampak le za osebe. Boj proti klerikalizmu nima kulturneg ozadja, ergo ni v njem za slovenski narod nobenega pomena, kajti če tudi doseže kje kake uspehe, so to samo navidezni in mimogredočega pomena, in veljajo le toliko časa, dokler ne pride kak klerikalec in pri govori dotičnega za svojo stran. To pa se zgo vsled tega, ker ni nihče prepričan o tem, kar se mu zapoveduje, da mora verovati in delati le po tem. Klerikalci zlorabljajo zopet način liberalne polemike in ponesrečene liberalne taktike v to, da jim morejo podtikati, da so nasprotniki vere. Na način, za katerega je treba sicer res mnogo predrznosti, so zanesli med najširše mase našega ljudstva misel, da spada vera v politiko in njih uspehi nas prepričavajo, kako dobro se razumejo na prakso.

Prav tako liberalizem kakor klerikalizem — oboje sta stranki, katerima velja ves naš odpor. Zavedamo se, da je boj, ki ga bijeta te dve sicer strankarskega pomena in koristi, za naš narod največja poguba. Zadeva slovenskega vseučilišča ilustruje in podpira to našo trditev tako jasno, da bi bilo vsako nadaljnje disputiranje o teh strankah v tem oziru prav navadno tratenje časa.

Če uvidevajo to naši somišljeniki, je prav tako naravno, da morajo priti do tega spoznanja tudi vsi taki, ki se ne straše resnega premisleka o naših obstoječih razmerah. V tistem trenutku pa, ko izprevidimo vso nesmiselnost in pogubonosnost sedanjega strankarskega prepira na naših tleh, je naša dolžnost, da vzdignemo svoj glas in pravimo tudi javno: neha več tako! Dosti jih je med nami, ki so istotako nezadovoljni z našima strankama, kakor mi, a zaradi discipline — to je tista priljubljena fraza, ki znač resigniranje in nezmožnost vsakega kritikizma — ne želijo grešiti. Takim bi dejal Ibsen „Memme“, ker jim manjka vsa „Verlässlichkeit in Mannesmut“.

Poguma nimajo, ker jih je dela strah, ker jim ni na srečju korist za svoj narod. Koliko jih je, ki nam sami pravijo, da je naš list potreben, nimajo pa poguma, delovati v tem smislu. Neki višji državni uradnik nam vroča sicer naročnino za celo leto, bo pa se prejemati list. Morda zaradi tega, ker smo tudi proti vladi brezobzirni? (Konec prih.)

Shod narodno-radikalnega dijaštva

v Trstu od 6. do 8. septembra 1905.

Kakor nas je napolnjevalo še pred dnevi veliko in spričo obstoječih političnih razmer upravičeno nezaupanje v imenovani kongres slovenskih akademikov narodno-radikalne struje v Trstu, tako pripoznamo danes radi, da je prekosil s svojim rezultatom vse še tako optimistična pričakovanja. Kakor so dejali sami, se je porodilo njih gibanje v znamenju odporu proti obstoječim razmeram, v znamenju kritikizma. Prav ta moment se nam je zdel najvažnejši, in bomo se že, da ostane v oči gled dobro premišljeni poskusom iz liberalne, naša prazna želja. Kakor imamo sicer stara koketa (ki postane v trenutku, ko se gre za njeno slavo, celo ljubeznjiva) srečo pri svoj

eno nogo je vlekel nekoliko za seboj. In čeprav bil kmečki sin, imel je majhne roke in noge.

Njegova pisava je bila čedna in razločna.

Bil je izvrstnega spomina.

Najneznatnejšo stvar, katero mu je pripovedovala moja mati, si je zapomnil ter jo vedel še dolgo skoro doslovno. Že iz tega vzroka bi ne bil dobro nalagati ga, česar bi tudi izlahka ne bil oprostil. Dejal je, da ni nikdar vzroka zlagati se; on da ne bi zlagal, čeprav bi mu šlo za glavo.

Moja mati ga je vprašala prilično, zakaj ni veržico pri svoji uri; on pa se je nasmehnil, češ, ni treba vsakomur vedeti, da ima uro, ter pripomnil: „Svoboden mož tudi ne nosi drugih verig kakor ljubezenskih“ . . .

Iz Prešernove mladosti ne vem mnogo, samo to mi je znano, da je bil ljubljenelec svoje materi, katero je tudi on ljubil z vsem ognjem nežno ljubečega srca.

Samo kadar je imela „žehto“ in je — po navadi razvajenih otrok, ki so najbolj sitni, kadar ima največ opravka — skinčal za njenim hrbtom, jih dobil. Poslej je tudi vedel, da so ženske hude, kadar imajo perilo, tako je trdil sam moji babici.

Ko je še študiral v Ljubljani, je prišel ne poletje domov, ko so ravno želi. Ker je tudi njegova mati žela, hotel ji je nekoliko pomagati; vzame torej njen srp in začne žeti. Pa ker ni bil dela vajen, se globoko užanje v kazalec svoje levice. Obrn

Iz „Spominov na Prešerna“.

(Odlomki iz knjige, ki jo je napisala Prešernova hči Ernestina Jelovšek; to knjigo je dobili pri knjigotržcu L. Schwentnerju v Ljubljani.)

Da je bil dr. Franc Prešeren 3. decembra 1800 v Vrbi na Gorenjskem rojen, je že znano dovolj.

Ker kmalu ne bo nikogar več, ki bi ga bil poznal, in tudi nimamo nobene njegove slike po naravi, hočem ga naslikati, kakor mi ga je opisovala mati, ki je trdila, da bi ga še sedaj naslikala, „ko bi znala slikati“.

Kakor sam pravi, je meril „pet črevljev in palecev pet“, imel je torej predpisano vojaško mero. Nekoč je tožil: S svojim krojačem imam križ! Prej, dokler sem bil še suh, je dejal: „Za tako vitkega gospoda je težko delati.“ S tridesetim letom sem se začel rediti in s svojim štiridesetim letom sem mu že predebel, ker pravi, da je jako težko napraviti lepo se prilagajočo obleko tako korpulentnemu gospodu.

Obraz mu je bil zdravo rudeč in nekoliko od solnca zagorel; čelo belo in neprevisoko, ker je bil zelo bujnih las; moja mati je trdila, da je bilo to čelo najlepše, kar jih je kdaj videla. Oči, sive in bolj majhne, je imel le napol odprte; njegov pogled je bil navadno resen, in je dajal očem nekaj motnega, vsled česar so ljudje ugani, da gleda temno. Samo kadar je bil razburjen, n. pr. vesel ali jezen, zaiskrilo se mu je oko in mogočen žarek je zadel predmet njegove ljubezni ali njegovega srda. Moji materi je rekel,

ahinacijah — to pot so se ji pogreznila tla tam, — je edina zmaga nad njo: v sili in moči zna — a svojega nasprotnika. Svoboden razvoj je — sti faktor, ki je uničil klerikalizem, pobil libera — am, ki stre nekoč tudi — narodno-radikalno strujo.

Obširneje bomo razpravljali o teku shoda in o — tega pomenu v prihodnji številki. Omenjamo naj pa — na tem mestu tretjo resolucijo javnega ljudskega — hoda, kjer se propagira prvič ideja, kijo je — propovedoval javno najprej „Naš List“ — idejo slovenske svobode, naše združitve v eno — celotno avtonomijo s svojim lastnim parla — mentom.

Shoda so se udeležili med drugim tudi dr. Ry — baž iz Trsta, dr. Tuma iz Gorice, dr. Smodlaka — iz Splita, kot odposlanec dalmatinske hrvatske — demokratske stranke. Shod so brzojavno pozdravili: — prof. dr. Choudonsky, prof. Hrasky, župan — Hribar, dr. Laginja, Stjepan Radić, znani — publicist in dr. Triller. Poleg tega 25 društev.

Kriza na Ogrskem.

Splošna volilna pravica.

Velika nevarnost preti združeni opoziciji pod — vodstvom Košuta. V deželi je nastalo po zaslugi so — cialistov neprimerno močno gibanje za splošno volilno — pravico, ne samo med socialisti, ampak celo med naj — izobraženejšimi cele dežele. Ker pa so si posamezni — člani revolucionarne stranke v tem vprašanju popol — noma nasprotni, zato se je bati, da ne pride do raz — kola, ki bi prišel vladi v tej krizi kakor nalašč na — pomoč.

Strah revolucionarcev.

Ker so revolucionarji slepi in gluhi za vse ne — štete zahteve in manifestacije za splošno volilno pra — vico, so jim zapretili socialisti, da jih počakajo dne — 15. septembra, ko se namerava sestati zbornica, pred — parlamentom in obračunajo tu ž njimi; v slučaju pa, — da so jih poslanci že prehiteli in posedli zbornico — prej, jim z demonstracijami preprečijo vsako sejo. — Revolucionarji pa, mesto da pridejo z razlogi in ute — meljevanji, kličejo na pomoč policijo, ker se svoje — krivice, ki jo delajo narodom na Ogrskem, popolnoma — zavedajo, kajti vsak pošten človek ima toliko po — guma, in stopi pred ljudstvo, če se ravno svoje po — štenosti zaveda!

Češka.

(Kriza v mladočeškem klubu.) Pred — sednik mladočeškega kluba v dunajskem parlamentu, — dr. Stransky je odložil svoje častno mesto. Bilo je — opaziti že več časa, da ne vlada med njim in med — posameznimi člani potrebno edinstvo z ozirom na po — litično taktiko zlasti napram vladi, oziroma napram — ministrskemu predsedniku Gauču. Pri vprašanju glede — čeških pararelk v Šleziji ni odobraval večina Stran — skyjevih načrtov, ampak se je obnašala neverjetno — popustljivo proti baronu Gauču. Ker nima Stransky — obenih garancij, da izvede Gauč vse pri zadnji se — ji obljubljene reforme v Čehih, med katere spada — zlasti vprašanje drugega češkega vseučilišča za Mo —

na prstu je imel vse svoje življenje za spomin. — Veliki hlapec ga je — šestnajstletnega mladeniča — poučil prijazno o razliki med obema spoloma in o — medsebojnih razmerah. Tudi to je Prešeren sam pri — povedoval moji materi.

Dr. Prešeren je imel tri strice; eden izmed njih — je živel in umrl kot župnik v pokoju v Rožnih — ulicah. Pri tem je tudi stanoval do njegove smrti in — podedoval njegove knjige in brevije. Gospodinjala — mu je Prešernova sestra Katra, ki je podedovala — hišno opravo, katero je rabil moj oče do svoje smrti.

Drugi Prešernov stric je umrl leta 1836., mislim, — na Šmarni gori kot župnik. Zato je imel navado — šaliti se, da je Mati Božja s Šmarne gore njegova — teta; večkrat je tudi moji materi svetoval, naj se v — potrebi le k njej zateče, kajti usliši jo gotovo.

Tretji stric pa je umrl kot župnik na Skaručni. — Vsi trije so se pisali za Prešerna. Sestra skaručen — skega župnika in obenem tudi njegova gospodinja — pa je preživela celo mojega očeta.

Ko se je Prešeren še šolal v Ljubljani, se je — primerilo, da je dobil v nekem predmetu dvojko. — Prepričan pa, da se mu godi krivica, raztrga spriče — valo na kosce ter jih vrže profesorju pred noge. — Nikdar ni storil nikomur nobene krivice, zato je — tudi ni mogel prenašati.

Iz njegovega dijaškega življenja na Dunaju — vem samo sledeče, kar je sam pravil moji materi:

ravsko, je rajši odstopil. Njegov odstop — s katerim — se morda prične rušiti potrebno solidarno nastopanje — kluba — je prva zla posledica Gaučevih po — litičnih grehov.

Galicija.

(Velik shod.) V Tešenu, kjer zahtevajo — Poljaki na ondodnem nemškem učiteljskem poljskih — pararelk, so sklicali narodni krogi velik političen — shod, ki se ga je udeležilo nad 6000 ljudi. Poslanci, — ki so nastopali na tej narodni skupščini, so zahtevali — predvsem popolno samostalnost poljskega učiteljstva, — protestirali so proti vladi, ki ne pozna drugih na — rodov kakor samo Nemcev, zahtevali so enakoprav — nost pri sodiščih in končno zahtevali splošno, enako — in direktno volilno pravico. Morda so se vendar — pričele že enkrat odpirati Poljakom oči, kam jih pri — vede njih dosedanja politika, ki je šla roko ob roki — z vlado in žrtvovala pri tem vse interese drugih — slovanskih avstrijskih narodov. — Med Poljaki na — shodu in med Nemci je prišlo do večjih spopadov.

Srbija.

(Velike slavnosti.) V soboto je proglasil — srbski kralj Peter I. svojega osemnajstletnega sina — polnoletnim. Tem povodom oprosti kralj vse politične — kaznjence. Proglašenje polnoletnosti se vrši na prav — slovesen način, v pričo kraljeve obitelji, diplomatskega — zbora in belgradske posadke. Prestolonaslednik Jurij — je imenovan s tem dnem podporočnikom in zatem — defilira pred njim vsa belgradska garnizija. Sveča — nosti se vrše v poletnem taboru v Banjici. Popoldne — je v Topčideru — nasadi pol ure od mesta — velika narodna svečanost, a zvečer dvorski ples.

(Spomenik junakom.) Na Kalemegdanu — — krasno šetališče na prostorih, ki se razprostirajo — pred trdnjavo — postavi belgradska občina padlim — junakom za osvobodjenje Srbije velik spomenik, ki — se bo dvigal na onem kraju, kjer je prejel knez — Mihajlo 11. aprila 1867 mestne ključke.

(Srbi iz Ogrske.) Na praznik so imeli Srbi — iz Ogrske v Novem Sadu velik političen shod, na — katerem se je razpravljalo o današnjem političnem — položaju srbskega naroda.

Bolgarija.

(Izboljšanje šolskih razmer.) V prete — čenem tednu so imeli srednješolski profesorji iz Bol — garije v Sofiji svoj četrti kongres, na katerem so raz — pravljali zlasti o notranji organizaciji bolgarskih — srednjih šol, predvsem o načinu izpraševanja. Izmed — Jugoslovancev imajo Bolgari najboljše srednješolstvo.

Rumunija.

(Organizacija vstaških čet.) Turški viri — poročajo, da je postal makedonski odbor v Ru — muniji nenavadno delaven. Prišel je nabirati denar, — da organizira z njim čete, ki imajo namen preganjati — grške vstaške čete. Dva Valaha, deloma bolj organi — zatorja, sta v zvezi z vsemi poveljniki posameznih — čet. V nasprotje tem vestem javlja Rumunija, da ne — namerava v njeni državi nihče kake organizacije v — svrhu protiakcije grškim vstašem in roparjem.

„Na Dunaj prišedši sem stanoval pri neki vdovi, — ki je imela mlado hčerko. Obe ženski sta se živo — zanimali zame, in zlasti hči je bila silno ljubezniva. — Vabili sta me na sprehode, dajali si mnogo opraviti — z menoj, toda jaz nisem razumel — ničesar. Dekle — sem imel v posebnih časteh, smatral jo za Venero, — za Madono, katere si še dotakniti nisem upal. Ah, — kakšen osel sem bil takrat! Na srečo sem dobil — kmalu potem mesto domačega učitelja in odšel od — omenjenih žensk.“ Kasneje mu je nekdo potegnil — mreno z očíj ter mu povedal, da je imela njegova — „Madona“ pregrešno znanje, in da bi bila rada njemu — nakopala posledice njegove.

Toliko z Dunaja.

Leta 1829. je vstopil kot praktikant v komorno — prokuraturo, kjer mu pa služba ni ugajala. Ko je — izstopil iz državne službe, je bilo tudi konec njegovi — uradniški karijeri. „Svoboden mož ne nosi jarma!“

Koncem septembra ali prve dni oktobra l. 1846. — je Prešeren ostavil Ljubljano ter se naselil v Kranju — kot okrajni odvetnik. — — — — —

Dne 8. februarja 1849 ob desetih predpoludnem — oglasili so se mrtvaški zvonovi s stolpov ljubljanskih — cerkvâ, da je umrl dr. Prešeren. Ko je poslanec iz — Kranja s pismom dekana Dagarina v roki prestopil — prag skromne sobice, kjer je ždela še mlada ženska — pri svojem napornem delu in se je igralo dvoje ničesar

Nemčija.

(Draginja mesa.) V nekaterih krajih Nem — čije je nastalo veliko pomanjkanje mesa. Tako je — sklenil draždanski občinski zastop državno upravo, — da olajša kakor le mogoče uvoz prašičev iz so — sednje Danske in Francije. In iz Avstrije?

Anglija.

(Samomor.) V Londonu se je ustrelil bivši — ataše v Avstriji, polkovnik Wardrop. Vzrok so — baje denarne zadeve.

(Vojno ladjevje.) Angleško in nemško vojno — ladjevje se v zadnjem času prav sumljivo brati. Po — sledic ta velika ljubezen gotovo nobenih nima, in če — tudi je imenovan nemški cesar „Admiral of the fleet.“

Skandinavija.

(Ločitev Švedije in Norvegije.) Da se — končno reši to preporno vprašanje, sta imenovali obe — državi po nekaj delegatov za skupno posvetovanje, — ki pa je trpelo le nekaj dni. Zdaj zborujejo odpo — slanci obeh držav vsak zase, vendar je upati, da se — doseže v kratkem mirno ločitev obeh držav.

Maroko.

(Skrajna napetost.) Zaradi nerazumljivega — obnašanja marokanskega sultana so se razmere med — njim in Francijo do skrajnosti poostrele. V nevarnosti — je celo francoski poslanik iz Feza. Angleški listi — pišejo, naj čaka francoska javnost bodočih dogodkov z — resnostjo in naj se vsled njih ne vznemirja. Brž — ko se posreči francoskemu poslaniku priti v Tanger, — kjer je na varnem, mu sledi tudi angleški. V Ma — roku je za varnost v zadnjem času tako malo skrb — ljeno, da se čuje dan za dnevom o kakem umoru ali — napadu na imetje bližnjega.

Amerika in Kitaj.

(V zadevi bojkota.) Kitajcem razglašla po — seben cesarski edikt, da je obljubila ameriška — vlada največjo vljudnost napram kitajskim trgovcem, — dijakom in drugim, ki potujejo po Ameriki. Edikt — pozivlja ljudstvo, naj pričakujejo mirno revizije kitaj — sko-ameriške trgovinske pogodbe in naj od — nehajo z bojkotom ameriških izdelkov.

Dogodki na Ruskem.

Vojna.

Car je že brzojavil Lineviču, da se je sklenil — mir med obema državama.

Pogodbo, zasnovano v francoskem in angleškem — jeziku, so podpisali zastopniki pretečeni terek, dne — 5. septembra 1905.

Iz statistike, kolikor je je izdane do zdaj, je — posneti sledeče:

Japonci so izgubili na morju mrtvih 3600 mož — in oficirjev, Rusi 6200. — V japonskih arzenalih in — bolnicah je pomrlo vsled ran 2400 mož, Rusom 5300. — Brodovje Japoncev je štel prvotno 76 bojnih — ladij. Dvanajst od teh je potopljenih, druge so vse — v popolnoma dobrem stanju. Trgovskih ladij so vzeli — v vojni 41, svojih so izgubili le 16. Torej jih je v — tem oziru vojna ojačila. — Rusi so imeli vseh bojnih — ladij 93, od teh so jih izgubili 64. Sedmerica slednjih

hudega slutečih otrok, je smrtno prebledela. — — — — —

Prešeren je bil že od narave ponosen in rad — neodvisen. Bil je sangvinik, kakor pravi poet, izgubil — pa je tudi prav lahko pogum. Moja mati mi je dejala — nekoč: „Včas se je poln življenja kar zibal v naj — lepših nadejah; nič se mu ni zdelo nedosegljivo. — Toda najmanjša stvarica, ki se ni iztekla po njegovi — volji, ga je pripravila ob ves pogum, da je obupal — nad vsem.“

Prešeren je bil samozavesten. Nad vse je ljubil — neodvisnost ter jo tudi želel svoji domovini.

Prešeren je bil nesebičen in z malim zadovoljen, — in nikdar ni mislil, da bi se živil ob dohodkih — svojih literarnih del; kar se itak nikdar ne posreči — nobenemu slovenskemu književniku. Prešeren je bil — jurist in „gospa pravica“ ga je morala rediti.

Ali ni mogel sanjati samo o duševnem prvaštvu — Slovencev med Jugoslovani? In zakaj tudi ne? Ali — se še ni nikdar dogodilo, da so mali narodiči vsled — svoje duševne zmožnosti prevzeli vodstvo nad svojimi, — mnogimi večjimi bratskimi rodovi?!

je padla Japoncem v roke. 19 bojnih ladij ima Rusija v neutralnih lukah, vsega vojnega brodograja pa ima samo še za deset enot.

Agitacija za bodoče volitve v rusko zbornico je povsodi zelo živahna. Deluje se seveda kakor mogoče vse na skrivnem. V Tornu so priredili Poljaki v ondrotnem muzeju velik volilen shod, ki so ga pa oblasti vsled prevelike udeležbe dvakrat razpustile. Pri drugi razpustitvi so nastopili tudi vojaki, ki so razganjali množico z nasajenimi bodali.

Notranji dogodki.

V Kišinevu, zahodnem ruskem mestu, v katerem so divjala še pred nekratkem velika preganjanja proti židom, so se ista zopet ponovila. Celo židovsko bolnico mora stražiti vojaštvo. Vmes so posegli tudi policaji in dragonci. Koliko je ranjenih in ubitih, je težko soditi, ker skuša vlada zakriti vsak sled. Zurnalistom je zabranjen pristop na kraje, kjer leže ubiti.

Glasovi o miru.

S sklepom miru so nekateri krogi zadovoljni, nekateri zopet ne. Kakor stoje stvari, ima Rusija mnogo več vzroka biti nezadovoljna z mirom, nego Japonska, kajti faktično je ona izgubila, a pridobila je Japonska. Ruski narod je krvavel na bojišču in se boril s pravim junaštvom kakor vsikdar, ko je Rusija zmagala proti sovragu. Ako bi bilo odvisno od ruskega vojaštva, bila bi Rusija tudi v tej vojni najbrže zmagovalka na celi črti. A nepregledna vrsta zahrbtnih faktorjev je oteževala narodu delo za carja in domovino in mu konečno popolnoma onemogočila uspeh. Vpraša se, ali bi danes še obstojala Japonska, da je imel besedo ruski vojak in ne zahrbtni sovragi Rusije in slovanstva.

Zgodovina te vojne bo najbrže razkrila neštevno intrig, s katerimi se je hotelo onečastiti rusko orožje, oslabiti rusko moč in državo zakopati v velike finančijelne nepravilnosti. Anglija in Nemčija in ne manj Amerika so očitno sodelovale na tem, da se podveže severnemu kolosu žila in to za vsako ceno.

Angleška je zahtevala, da se uniči Rusko brodograjsko, ker je hotela prej ko slej obvladati morje, — tej samoljubivi zahtevi kramarske Anglije je bilo žrtvovano krasno baltičsko brodograjsko in podkupovanje v kronštadtski ladjedelnici je igralo imenitno svojo ulogo.

Treba le misliti na način predaje Port Arturja, na zahrbtno sodelovanje hunguških čet in kitajskih prostovoljcev pri japonskih zmagah, na celo vrsto ovir, poneverjenj v lastni upravi itd. — vse to je bilo namenjeno, da onemogoči Rusiji zmago, katera bi ji bila sicer zagotovljena.

Ali se je moglo zahtevati od junaškega ruskega vojaka, da zmaga proti intrigam nad vse prefriganih sleparskih politikov, ki so hoteli škodo Rusiji?

V odprtem boju, v pošteni bojni taktiki sovražnika bi ruski vojak strl japonskega pritlikovca kakor je strl Turka in vse svoje sovražnike.

Zmaga, prava zmaga je odločno na ruski strani in sme se reči, da to, kar so Japonci pridobili, dobili so s pomočjo svojih zvitih zaveznikov in se torej svojih pridobitev ne morejo veseliti z dobro vestjo.

To pa je dejstvo, o katerem listi trdovratno molče in sodijo le to, kar leži na površju.

„Novoje Vremja“ piše, da pregreški vlade, grehi poslaništev in nesposobnost diplomacije so glavni faktorji, ki so povzročili ta mir, ki je brez primere v zgodovini Rusije. Ta udarec si mora pustiti dopasti armada ravno zdaj, ko je njen položaj tak, da bi bila zmaga ruskega orožja gotova stvar, zmaga, kateri so se hoteli izogniti sovražniki Rusije! Veliko žalosti in bede je povzročila ta vojna, a mnogo hujše je ponižanje, ki je s tem mirom zadelo ponosno Rusijo. Mi pa ponovno trdimo, da je ponižanje na strani Japonske, ki si ni upala v boj s poštenimi sredstvi, marveč ob boku žido-germanskih lopovščin.

Slava ruskemu junaštvu, sramota njenim zahrbtnim sovragom!

Štajersko.

Prihodnja celjska blaznica. (Dopis.) Celjskim germanom ni več pomagati! Ta glas gre od ust do ust mej celjskimi Slovenci in tudi pametnimi Nemci. Vse možno so že doprinesli, kar jih stavi pred svetom v luč pristnih norcev: blamirali so se že neštetokrat in se še blamirajo gori do lune, surovost svojo so pokazali prav po načinu onih neozdravljivih blaznih, katerim morajo v norišnicah nadeti „jopič“ ali jih zapreti v kletko, vklenjene na rokah in nogah. V svojem govorjenju, osobito v svojem „umstvenem organu“ „Deutsche Wacht“ prinašajo nepretrgoma

dokaze, da v njih možganih že dolgo ni vse v redu. Zdaj pa so prestopili mero dosedanje blaznosti še za en korak. Kakor rečeno, nameravajo na Aninem vrhu zgraditi takozvani „Bismarkturm“, kar pa je le pretveza, ker v resnici bo to stolp za one blazne somišljenike, katere je furor teutonicus prevzel tako, da pred njimi niso več varni nekoliko treznejši nemški bratci. Nemec se zna potuhiniti in to zmožnost pokaže v gradnji „Bismarkovega“ stolpa, alias stolpa blaznih. Zadnji dan avgusta prinaša „organ“ nekak člančič, ki sumljivo razodeva duševno obzorje dotičnega, ki ga je napisal. — Znano je, da so si celjski renegatje najeli nekoga, ki za mesečno plačo v „Vahtarici“ sebe in nje smeši po enkrat na teden. Možno to službo izvršuje „mit schwindelnder Genauigkeit“, bi rekel Nemec, in strogo pazi na to, da se enkrat svoji nalogi ne izneveri. V tem člančiču pa se je izkazal takega, da mu je gotovo donesel povabilo na kosilo pri županu Rakušu. „Bismarkov stolp“ bodo zidali in ta stolp bo v zavist slovenskim „prvakom“. Ta stolp bo svetilnik na nemškem otoku, okoli katerega hrumi slovansko morje, — s tega svetilnika bo sijala nemška luč proti jugu in oznanjevala, da deviška tla nemške trdnjave še niso premagana in sam Stvarnik božji ima dopadajenje nad tem „svetilnikom“! Pa še nekaj bo ta stolp. Roka bo, ki bo prisegala k nebu, da Celje je in ostane nemško zdaj in na vekomaj, amen! — Bog se usmili duš v vica in nemških norcev v Celju! — Razun pešice nemških prihajalcev, ki zbirajo okoli sebe trgovske pomočnike in poulične barabe v renegatski halji, ne najdeš v našem Celju ničesar, kar bi smrdelo po nemštvu. In to Celje hočejo imenovati nemško „Trutzburg“ na skrajni južni meji nemštva. In pred takimi ljudmi naj imamo rešpekt? — Za jezik jih je treba prijeti! „Najjužnejšo mejo nemštva“ imenujejo naše Celje in vendar poudarjajo, da je Celje nemška trdnjava, obdana okrog in okrog od slovanske povodnji. S tem priznavajo, da je „slovansko morje“ na jugu in na severu t. j. zeleni naš Štajer gori do „nemškega“ Gradca. Tako se bijejo po zobeh sami sebe, tako se varajo, ko smatrajo naše Celje t. j. naš svetilnik v slovanskem morju za svojo trdnjavo!

Od Save. (Dopis.) Z veseljem, a ob enem tudi z žalostnim sreem sem včasih zasledoval po raznih časopisih živahno narodno-društveno gibanje. Žalostilo me je, da posebno pri nas, na meji treh slovanskih dežel, ljudstvo v narodnem oziru še vedno spi spanje pravičnega. Spremenilo se je tekom zadnjih let mnogo. Osnovala so se skoraj v vsaki večji vasi narodna bralna društva, katera so pa, ker je bilo njih vodstvo v neveseljih rokah, žalibog kmalu zaspala. Večina njih spi še sedaj ali pa le za silo životari. Tudi pri nas v Pišecah se je pred prilično 10. leti z velikim navdušenjem ustanovilo bralno društvo, ki pa je takoj po svoji ustanovitvi zakimalo v večletno brezplodno spanje. Drugače je sedaj par let. S ponosom rečemo, da naše društvo sedaj lahko tekmuje z večino enakih društev v brežiškem okraju. Že lansko leto si je isto nabavilo za vaške razmere res krasen gledališki oder in letos je postavilo za istega lastno stavbo. Takoj na to so se z velikim pogumom, lahko rečem, z nekako drznostjo jeli pripravljati naši diletantje na uprizoritev velike narodne igre „Deseti brat“. Ugovarjalo se je od vseh strani, češ da naši diletantje še niso za to zmožni, in da tudi ljudstvo še ni za „Desetega brata“ dovolj izobraženo. Uspeh igre je dokazal nasprotno. Vso slavnost je še povišalo dejstvo, da je tukajšnji občinski odbor na ta dan, t. j. dne 27. avgusta podelil svojim prvim častnima občanom častni diplomi in sicer javno, pred zbranim občinstvom. V kratkem, a jedernatem govoru je slavil tukajšnji narodni župan g. M. Volavšek zasluge g. nadučitelja v p. g. A. Kókota za njegovo 40 letno učiteljsko delovanje v Pišecah. Slavil je g. F. Gereca kot dobrotnika občinskih ubogih in pred vsem kot narodnega trgovca in podpiratelja vseh narodnih društev. Burni živio-klici so se odzvali njegovemu govoru in tamburaši so zaskvirali med pokanjem topičev narodno himno. Takoj na to se je začela predstava, in občinstvo je nestrpno čakalo, da se dvigne zagrinjalo. Takoj po prvem nastopu so bili vsi igralci burno pozdravljeni. Omeniti moramo posebej nekatere igralce. Deseti brat g. J. V. je prekosil samega sebe. Igral je svojo ulogo tako dovršeno, da so celo nemške dame, ki so tukaj na letovišču in ki so igro le malo razumele, po vsakem dejanju neprenehoma klicale: „Deseti brat soll erscheinen!“ Desetemu bratu enak je bil tudi Kerjavelj, g. J. K., ki je s svojim govorom in popolnoma naravnimi kretnjami obudil pri vsakem nastopu velikansk smeh in burno odobravanje. Ome-

niti moramo še tudi Dolefa g. B., ki je prav izvrstno igral ulogo pijanega študenta. Tudi ženske uloge so bile dobro razdeljene. Igrala so jih izključno kmetska dekleta prav izvrstno. Pri tej priliki moramo omeniti, da bi bilo želeti, naj bi se tudi pišečke gospodične malo potrudile in se enkrat pokazale na našem odru. Ob koncu igre ni bilo splošnega odobravanja ne koneca ne kraja. Večkrat se je moralo dvigniti zagrinjalo. Splošna sodba je bila: „Igralo se je izvrstno!“ Na splošno zahtevo se je igra ponovila dne 8. sept. t. l. Čestitamo najsrčneje „Bralnemu društvu“ in diletantom!

„Štajerc“, kolporter südmarkinih užigalic. „Štajerčev“ urednik ima najbrže tudi „postranske“ zasluge pri svojem narodno-izdajskem delu. Med drugimi mu najbrže tudi „Südmarka“ nekaj plača za trud, ker od časa do časa poropoe v korist njeni blagajni. V zadnji svoji številki si je izmislil iz Oplotnice dopis, glasom katerega bi bil tamošnji zemljeknjižni vodja gosp. Kruhar vržen na cesto s svojo soprogo vred, ker je odklonil „Südmarkine“ užigalice v krčmi neke renegatinje. Pa reci kdo, da „Štajerc“ ne dela „za narod!“

Kje bi naj bilo slovensko vseučilišče? Tudi to je pogruntal silno študirani „Štajerčev“ urednik, ki je brezdvomno absolviriral kako univerzo ali kaj tacega. Ta ptujski jezik-oslovec razkriva namreč veliko neukost slovenskih profesorjev, ki niti niso sposobni spisati kako šolsko knjigo za srednje šole, kamoli za univerzo. In taki profesorji naj bi postali vseučiliški učitelji? To je tako smešno, meni „Štajerc“, kakor če bi hoteli od njegovega urednika zahtevati, da naj kompetira za učitelja na blaznici, ki jo zgrade celjski „Nemci“ na Aninem vrhu. Vseučilišče v Ljubljani je torej velika neumnost, bolje bi bilo, da se zgradi v Ptuj, ker ondi bodo akademiki v uredništvu „Štajerčevem“ že skrbeli za to, da se profesorji ne blamirajo in da tudi knjig ne bo manjkalo.

Celjski Italijani so tudi že Nemci. Renegat Negri je Vsenemec, to je pokazal na slavnosti šubertbundovcev pred „nemško hišo“. Prištevajo pa v svoj krog tudi Laha Zandonattija, ki je nakupil neko prej v slovenskih rokah se nahajajoče posestvo na „Otoku“. „Vahtarica“ se veseli, da je „Otok“ zdaj popolnoma nemška last. Kako dolgo bo trajalo to nemško veselje, se seveda ne ve.

Koroško.

Kdo ščuva? Pastorska glasila na Koroškem! „Freie Stimmen“ in „Bauern-Zeitung“ se odlikujeta v ščuvanju mirnega prebivalstva nemške narodnosti proti Slovincem na Koroškem. To je osobito pokazala slednja v neki notici v številki od 1. t. m. Kdo vruga je to „glasilo koroških čebelarjev“ — reci nemških pastorej! — vprašal po tem, kaj nemški kmet na gorenjem in srednjem Koroškem dela in jé! In vendar dreza vanj na nedostojen način, očita mu zasplost in brezbriznost, ker se ne vrže v boj proti obstanku naše narodnosti na Koroškem. Hujskači okoli tega lista ne morejo preboleti miroljubivosti priprostega nemškega kmetiča, radi bi iz njega naredili srditega vsenemškega petelina. In vendar ti ljudje v enomer trdijo, da Slovenci ščuvamo in sejemo prepričanje med „zadovoljnim prebivalstvom!“ Resnica je torej, da nemško prebivalstvo na Koroškem ni hudobno, hudobni so le s pruskim duhom nadahnjeni učitelji in nekateri uradniki. Težko pa, da bi ti ljudje hujskali iz narodnega prepričanja, marveč da delajo za — denar!

Pozor, slovenski narod! V koroški trgovski zbornici je bila, kakor poroča vrli „Mir“, dne 3. julija letos znamenita seja. V tej seji se je obravnavalo o napisih na postaji nove železnice v Rožu. Zbornici je poslal nervozni Vsenemec grof Egger neko pismo, v katerem smešno dokazuje nepotrebnost slovenskega napisa na postaji v Rožu, češ da je v ožgled njegove zelo razširjene nemške trdke Rož itak več nemški nego slovenski. Nadalje izvaja, da na slovenskem Štajerskem, kjer ljudstvo še manj razume nemški, nego na Koroškem, nikdo ne oporeka nemškemu napisu na postajah, toliko manj bo delalo težav Rožanom, ako dobi postaja samonemški napis. Poslednje je že leti že z ozirom na promet s tujei, ki se bliža po otvoritvi železnice itd. Slovenske Štajerce torej stavijo koroški pangermani v izgled svoji slovenski „raji“ v narodnih rečeh! To se glasi kot žgoča ironija naš narod v zelenem Štajerju, ki voljno prenaša krivico, ki mu jo dela žid-german! No, pomisliti treba, da štajerski Slovenci niso držali križem rok in so ponovno protestirali proti kršenju svojih narodnih pravic po upravi južne železnice, a vedno brez uspeha.

To pa enostavno zaradi tega, ker je južna železnica last židovske družbe, židje pa so od nekdanj zakleti sovražniki Slovencev, kakor Slovanov sploh. Ako so zlobni židje v upravi južne železnice odbijali zahteve štajerskih Slovencev po slovenskih napisih, ne sledi iz tega, da bi jih morala odbijati tudi c. kr. vlada, ker so Slovenci istotako davke plačujoči avstrijski državljani, kakor Nemci in drugi. Koroških pangermanov čisto nič ne briga, ako bi koroški Slovenci tudi razumeli nemščino; njih narodni ponos zahteva, da se jih pri železnici enako vpoštevava kakor Nemci in to pravico imajo še pred Nemci, ker ob celi bohinjski železnici žive Slovenci v ogromni večini napram Nemcem in drugim. Promet s tujei, t. j. vse-kako le z Nemci, ki jim je tako pri sreči, pa Slovencev malo ali nič ne briga. Oni le vedo, da bodo s svojimi žulji morali plačevati železnico, od katere bo imel Nemeec največje koristi.

Ob enajsti uri opozarjamo naše poslance, da se pobrinejo za to, da se vlada ozira na zahteve in pravice slovenskega naroda ob novi železnici. To morajo pri vladi izposlovati naši poslanci, ako so pravi zastopniki ljudstva. Ako bodo še čakali, da vlada da izvršiti samonemške napise, bo prepozno.

Slovenec na Štajerskem in drugod pa naj bo v resno svarilo ironično naglašanje Vsenemca Eggerja, češ da slovenska potrpežljivost marsikaj prenese.

Za šolo v Št. Jakobu je „Beraški klub“ v Celovcu nabral zopet 10.000 beličev. Skupno je zdaj nabranih za narodno šolo v Št. Jakobu 10.000 kron. Od teh 10.000 K pride na Koroško 8.899 K 57 vin., na Kranjsko 513 K 41 vin., na Štajersko 236 K 20 v., Primorsko 50 K 82 v., Češko 40 K, Dunaj 175 K, Rusko 25 K, Srbsko 10 K, Ameriko 50 K. Prostor za šolo je že kupljen. Nasprotniki so si na vse kriplje prizadevali, da bi nakup preprečili, a ob značajnosti vrlih Št. Jakobčanov so se nemški naklepi razbili. Živeli zavedni šentjakobski Slovenci! Na njih si Nemci lahko črpajo zavest, da Slovan zna čuvati, ko mu gre za biti in ne biti. Proti takemu narodu je pa nemška zmožnost le še pre-slaba!

Primorsko.

Tatvina na tržaški pošti. Preteklo sredo so prišli na glavni pošti v Trstu na sled veliki tatvini. Neko denarno pismo, v katerem je bilo 3000 K poslanih v Kotor, je bilo na pečatu pokvarjeno. To pismo se je odprlo in notri so našli mesto denarja — odrezke časnikov. Preiskave se vrše.

Nesreča pri pomorskih vajah se je pripetila 30. pr. m. po noči 12 milj od puljskega obrežja. Torpedovka št. 38 je zadela v torpedovko „Satelit“ in se potopila. Dva mornarja sta utonila. Naslednjo noč je trčila torpedovka št. 33 ob torpedo „Kobra“ in se tudi potopila. Moštvo se je rešilo.

Težaki in vozniki v Gorici so nameravali štrajkati zaradi slabih gmotnih razmer. Gospodarji so jim stališče izboljšali in štrajk je izostal.

Doma in drugod.

Osebnosti. Na mestni višji realci v Idriji so imenovani za namestne učitelje absolvirani modroslovci gg.: Oskar Kamenšek za nemščino, Dragotin Lapajne za francoščino in Baltazar Baebler za kemijo.

Akademija. Predavanje g. dr. Ivana Prijatelja o temi „Drama Prešernovega duševnega življenja“ se vrši 9. t. m. — na predvečer odkritja Prešernovega spomenika — v „Mestnem domu“ točno ob 8. uri zvečer. Vstopnice se bodo dobivale tudi v predprodaji v Šešarkovi trafiki. Vstopnina je kakor običajno k predavanjem Akademije po 20 vin. Tam se bo dobival tudi spored predavanja s kratko vsebino, kakor je to v navadi pri predavanjih v večjih mestih in n. pr. tudi na Ruskem.

Nad 120 raznih društev in korporacij je pri-glašenih, ki se udeležijo odkritja Prešernovega spomenika bodisi korporativno ali po deputacijah. Slavnostni sprevod otvori oddelek ljubljanskega Sokola na konjih, za njim se vozijo odposlanstva stolnih mest Belgrada, Prage in Zagreba, za temi sokolska društva, ženska telovadna društva, dijaška društva, Zaveza jugoslovanskih učiteljskih društev, zastopstva slovenskih mest in trgov, deputacije raznih znanstvenih in literarnih društev, trgovsko društvo „Merkur“, narodne čitalnice in bralna društva, strokovna društva, pevska društva.

XX. redna velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda se vrši v Št. Juriju ob južni železnici

v četrtek, 14. septembra 1905. V spored: I. Sv. maša ob 10. uri v župni cerkvi. II. Zborovanje ob 11. uri dopoldne. 1. Prvostestnikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Nadzorništva poročilo. 5. Volitev jedne tretjine družbinega vodstva za funkcijsko dobo 3 let. a) Volitev prvostestnika. b) Volitev 3 udov družbinega vodstva. Po pravilih izstopijo letos naslednji udje družbinega vodstva: 1. Ivan Hribar, 2. Luka Svetec, 3. Ivan Šubie, 4. Tomo Zupan. 6. Volitev dveh udov družbinega vodstva za funkcijsko dobo 2 let mesto odstopivših gg. dr. Frana Štora in dr. Frana Tominška. 7. Volitev nadzorništva (5 članov). 8. Volitev razsodništva (5 članov).

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja, da se vrši njena XX. redna velika skupščina v četrtek dne 14. septembra 1905 v Št. Juriju ob južni železnici po sledečem vsporodu: Odhod iz Ljubljane ob 5. uri 15 minut zjutraj. Po prihodu v Št. Jurij ob južni železnici ob 8. uri zajutrek. Ob 10. uri dopoldne sv. maša. Ob 11. uri zborovanje na prostem ali pa ob neugodnem vremena v deški šoli. Po zborovanju skupen obed v prostorih g. Al. Neudla ob 1. uri. Po obedu razhod po Št. Juriju in okolici, izlet na Botričnico ali sv. Rozalijo. Ob 5. uri popoldne koncert na vrtu g. Neudla. Odhod iz Št. Jurija ob 9. uri 15 minut. Radi obeda se je udeležencem zglasti do 10. septembra pri podružničnem načelniku g. Franu Praunseis v Št. Juriju ob južni železnici. Kuvert brez pijače stane 3 krone. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. V Ljubljani, 5. septembra 1905.

Učiteljske razmere. Da je moralo priti do tega, se ne bo nihče čudil, kdor je le malo zasledoval delovanje učiteljskega stanu za zboljšanje svojih gmotnih razmer, kdor je čital v raznih listih prazne obljube te ali one stranke, in kdor pozna le količjak našo pravično vlado, ki je znala še posebej učiteljskemu stanu položiti kruh na najvišjo polico. Tedaj je tudi učiteljem posla potrpežljivost in pri deželni učiteljski konferenci dne 4. septembra 1904 so pokazali, da vedo ceniti izobrazbo naše mladine drugače, kakor vsi tisti, ki so jih s praznimi obljubami mamili leta in leta in da zahtevajo za svoje truda- in odgovornosti polno delo tudi pošteno plačilo. Ker se vlada ne zmeni zanje — se tudi njim ni treba pokoravati § 14. in kazoč na vse krivice, ki jim jih je dala občutiti vlada, podal je gosp. učitelj L. Jelenc koncem svojega govora pri konferenci to-le resolucijo: „Legitimni zastopniki kranjskega učiteljstva priznavajo vsakršno naklonjenost odločilnih faktorjev nasproti regulaciji učiteljskih plač, ne demonstirajo niti proti višjim šolskim oblastim, niti proti posameznim, učiteljskemu naklonjenim deželno-zbornim skupinam; izrekajo, da so bile vse dose-danje prošnje kranjskega učiteljstva brezuspešne, izjavljajo, da se ne boje in ne strašijo dela, vendar poudarjajo ob sedanjih gmotnih razmerah, da se ne udeležijo zborovanj deželne učiteljske skupščine toliko časa, dokler kranjskemu učiteljskemu tako ne regulirajo plač, da bodo te popolnoma odgovarjale § 55, državnega šolskega zakona. S tem daje kranjsko učiteljstvo po svojih legitimnih zastopnikih duška svoji veliki bedi, ki silno otežkoča njega delovanje. Tem potom se naj razširi ta tožeči glas po vsi naši državi.“ Učiteljstvo je to resolucijo sprejelo z navdušenjem in se takoj razšlo. S tem pa je bila tudi končana deželna učiteljska konferenca. Sedaj bo čas, da pokaže tista stranka, ki se zabava v kranjskem deželnem zboru ob obstrukciji, koliko ji je na zboljšanju gmotnega stanja naših učiteljev! Da je tudi vlada dobila dovolj glasen opomin, ni treba še posebej poudarjati.

Šolska razstava. Lep dokaz trudaljubivosti in marljivosti našega učiteljstva je razstava učil v Ljubljani. Tu je videti, kako je napredovalo šolstvo v zadnjih letih. Razstavljenega pa je tu toliko zanimivega učnega gradiva, da je treba pač nekaj ur, kdor si hoče vse natančneje ogledati. Obiskovalcev je vedno vse polno. Na večstransko željo se je podaljšal čas razstave do 12. t. m. in sicer se zatvori ta dan ob 11. uri dopoldne.

Slovenskim porotnikom. Društvo „Zveza slovenskih odvetnikov v Ljubljani“ opozarja s tem vse gospode porotnike, da imajo vsekako pravico zahtevati, da se vrši cela porotna obravnava izključno le v slovenskem jeziku, da se oddajajo, ker se obtoženec Slovenec itak le v slovensčini zagovarja, izvidi, mnenja izvedencev itd. le v slovenskem jeziku. Mi sami moramo zahtevati uporabo slovenskega jezika, potem je šele dolžnost sodišča, da tej zahtevi ugodí. Porotniki lahko sami iz svoje srede zahtevajo od predsednikov, da se oddajajo izvidi, mnenja itd. v slovenskem jeziku. Samo po sebi je umljivo, da se zagovornik v vsakem slučaju energično pridruži za-

htevi porotnikov. Laški in nemški porotniki v Trstu, Gorici, Mariboru in Celju vztrajajo vedno pri tem, da se vrši cela obravnava v laščini oziroma v nemščini. Zakaj naj ravno mi zaostajamo?

† **Fra Martič**, senior hrvatskih književnikov, je umrl dne 30. avgusta v bosanskem samostanu Kersevo. R. i. p.!

Tržiški nemški Rieger se je poslovil od Tržiča. Ne bi omenjali tega, da ni za častno občanstvo, ki so je temu bivšemu inženirju na zanj poniževalen način priborili tržiški nemški mogotci, posebno značilno to, da so mu Slovenci priredili odhodnico, kakoršne navadno niso deležni častni občani. S piščalkami so mu dokazali, kako ljubijo Tržičani odhajajočo tržiško korifejo, s klici „abug“, „pereat“, „fej“ so jemali slovo od svojega „častnega občana“. Da je moral biti mož ob takem odločnem slovenskem protestu ginjen, nam ni treba povdarjati, posebno še, ko mu je k sklepu zadonelo na uho „Hej Slovani!“ Čast, komur čast!

Mednarodni šahov turnir je bil te dni na Nemskem, v mestu Barmen. Turnirja so se udeležili ob času najbolj znani šahisti, kakor imenujemo izmed Nemcev Schlechterja, Rusa Čigorina, Angleža Maršala, Poljaka Janovskega, Ogra Maročija, Slovenca Milan Vidmarja iz Ljubljane itd. O uspehu turnirja seve še poročamo.

V Domžalah so predstavljali v nedeljo 3. t. m. „Rokovnjače“. Navzlic temu, da se je še le zadnji dan sklenilo uprizoriti to igro v nedeljo in ne na praznik 8. t. m. (zaradi dijaškega shoda v Trstu), nabralo se je na vrtu pri Kuharju toliko občinstva, da je bilo težko dobiti prostora. Vročja želja domžalskih Nemcev, da bi se igra zopet ponesrečila, se torej ni izpolnila. Igralo se je dobro; upoštevati moramo, da pri tej predstavi ni bilo mogoče prostora tako prirediti, kakor igra zahteva.

Kamniška narodna društva: Čitalnica, Lira in Sokol se udeležijo slavnosti odkritja Prešernovega spomenika po številnejših deputacijah, prvi dve društvi z zastavama. Pri tej priliki opozarjamo naše meščane na to, da kdor namerava prisostvovati slavnosti, naj se zglasti do sobote zvečer pri društvenih odborih, da dobi društveno znamenje. Zbirališče za društva je na kolodvoru ob 1/4 6 zjutraj. Kdor pa se odpelje z vozom, naj se pridruži društvom ob 10. uri v Narodnem domu v Ljubljani, od koder odkorakajo ob 1/2 11. uri vsa društva na Marijin trg k spomeniku.

Lavorjev venec s trobojnimi trakovi, ki ga polože kamniški rodoljubi na Prešernov spomenik, je razpostavljen na ogled v trgovini s papirjem na Glavnem trgu v Kamniku.

Prilogo „Kamničana“ smo morali zaradi tehničnih ovir za to številko opustiti, kar naj cenjeni naročniki blagovolé oprostiti.

Acetilen. Za razsvetljavo vporabljajo v novejšem času tudi plin, ki se imenuje acetilen. Razvija se, če polijemo karbid z vodo. Iz 1 kg karbida dobimo do 350 l acetilena, ki ni sam na sebi tako nevaren, kakor če je pomešan z zrakom, posebno še če je vsacega enaka množina. Karbid, ki ga rabimo za acetilen, sestoji iz dveh delov kalcija in enega dela ogljika. Stroški za njegovo izdelovanje bi bili sicer zelo neznatni, da ni treba pri tem tako velike temperature (8000°), ki jo dosežemo le s pomočjo električnih peči.

Razstreljiva. Pri raznih razstreljivih je tudi temperatura, ki se razvija v kritičnem trenutku, različna. Visi pa navadno med 1400 in 4300°. Če razstrelimo 1 kg smodnika, se razvije s tem sila, ki dvigne v eni sekundi 340.000 kg v višino enega metra; 1 kg razstreljenega živega srebra 320.000 kg, 1 kg strelnega bombaža 445.000 kg. Človek pa dvigne komaj 50 — 80 kg!

Nekaj o demantu. Do 1694. leta so mislili, da demant ne gori in do najnovejšega časa, da ga sploh ni mogoče napraviti umetnim putem. Neki francoski kemik pa je napravil demant na umeten način in sicer s pripravo, ki je omogočila kristaliziranje ogljika. Vendar pa so ti demanti vsi zelo majhni.

Japonska ošabnost. Zadnji perzijski veliki vezir se je mudil par mesecev s svojim spremstvom v Tokiju. Vsi državni dostojanstveniki so ga sprejemali z velikimi častmi. V zahvalo je poslal pred odhodom ministru Komuri dragoceno perzijsko preprogo. Toda na veliko presenečenje je kmalu došla Perziju preproga nazaj s pismom, v katerem se mu je Komura zahvaljeval za lepó darilo, ki ga pa ne more sprejeti, ker mu kot poglavarju številne rodbine in brez lastnega premoženja ni mogoče, da bi se odzval z enakim darilom. — Drugič je hotel kupiti Perzije na trgu od neke branjevke košarico sadja. Ponudil ji je zlat. Starka je zlat vrnila, češ da nima drobiža. Vezir ji je namignil, da sme ves cekin obdržati. Sedaj pa je Japonka naravnost razžaljena vrnila zlat, češ, da še ni tako stara, da bi si ne mogla zaslužiti potrebnega za življenje. Pa tudi če bi se res ne mogla sama več preživljati, skrbel bo za njo njen sin, od tujca pa ne sprejme.

Vse cenjene naročnike, ki niso še poslali naročnine za drugo polletje, prosimo, da blagovolé storiti to čim prej.

Stanje hranilnih vlog:
nad 1.200.000 K

MESTNA HRANILNICA V KAMNIKU

Rezervni zaklad:
nad 16.000 K

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdržene obresti vsacega pol leta h kapitalu. — Rentni davek plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem. Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kamniška z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo.

Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posojila se dajejo na zemljišča na 5% obresti in na amortizovanje v 36 letni ali krajši dobi, tako da poplača dolжник posojilo 100 K v teku 36 let popolnoma, ako plačuje hranilnici vsakega pol leta z obrestmi vred 3 K.

Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje.

Ferd. Lev. Tuma:

„V znamenju življenja“

Cena K 1.50, po pošti K 1.60. — Naroča se pri L. Schwentnerju v Ljubljani in v tiskarni A. Slatnar v Kamniku.

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZAM

pristen le s trgovskosodno registr. zeleno varstveno znamko z nuno.

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krč, pomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zoper zgago, napenjanje, telesno zaprtje, influenco, za rane, zobne bolečine itd. Poštne prosto do vsake poštne postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

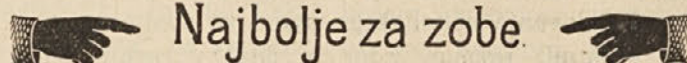
Edino pristno centifolijsko mazilo (iz vrtnice „rosa centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje. Pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poskodbah, ranah ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštino, poštno spremnico in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3.60. Pristno le iz lekarn „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatem, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pridenejo vsaki pošiljavi balzama zastoj ali pa se na željo posebej dopošljejo.

Seydlin

Najbolje za zobe

Šunka

s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1.10, plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld., glavina brez kosti po 50 kr.

Salame

dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1.20, à la ogrske, trde po gld. 1.50, ogrske fine po gld. 1.80, kilo. — Velike klobase ena 20 kr.

Slivovka,

brinovec pristen, liter od 70 kr. do gld. 1.20, brinov cvet liter gld. 1.50.

To priznano dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Izborno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

Anton Müller

vinotržec v Domžalah (Kranjsko).

Pozor! Čitaj!
Bošnemu zdravje!

Pakraške kapljice in slavonska zel

to sta danes dve najpriljubljenejši ljudski zdravili med narodom, ker ta dva leka delujeta gotovo in z najboljšim uspehom ter sta si odprla pot na vse strani sveta.

Pakraške kapljice delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, boleti iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse bolezni na

jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti boleti maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Naj vsakdo naroči in naslovi:

Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 106, Slavonija.

Denar se pošilja naprej ali s poštним povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

12 stekleniče (1 ducat)	5.— K	48 stekleniče (4 ducate)	16.— K
24 stekleniče (2 ducata)	8.60 „	60 stekleniče (5 ducate)	18.— „
36 stekleniče (3 ducate)	12.40 „	Manj od 12 stekleniče	se ne razpošilja.

Slavonska zel se rabi z vprav sijajnim in najboljšim uspehom proti sušici, proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodenju, kataru in odstranjuje goste slin ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsni in pljučnih bolečinah.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

2 originalni steklenici 3 K 40 h; 4 originalne steklenice 5 K 80 h; 6 originalnih steklenic 8 K 20 h.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost od mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu 106, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal.

Priporočajte povsod „Naš List“!

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

Vsak dobi en mesec dni brezplačno

„Naš List“, „Slov. Gospodinja“ in „Ježa“,

kdor kupi 1 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Slov. Gospodinja“, „Ježa“, „Slovana“,

kdor kupi 2 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Sl. Gospodinja“, „Ježa“, „Slovana“, „Ljub. Zvon“,

kdor kupi 3 kg ekstrakta „Panonski biser“

Nealkoholni ekstrakt „Panonski biser“

daje pomešan — 1 del ekstrakta s 7—10 deli sveže vode — najboljšo najprijetnejšo nealkoholno pijačo „Panonka“.

Izvrstna kakovost!

Izvanredno nizka cena!

1 liter pijače pride na 20—25 vinarjev.

Cena ekstrakta s posodo vred: 1 kg 2 kroni, 2 kg 5 kron,

3 kg 7.20, 5 kg 11.50

Nepoškodovane steklenice se vzamejo 2 kg-ne za 1 krono, 3 kg-ne za K 1.20 in 5 kg-ne za K 1.60 franko nazaj.

Ekstrakt naj se shranjuje dobro zamašen na hladnem prostoru.

Da se kar največ zniža poština, je najumestneje naročiti na enkrat 3 kg ekstrakta. Da bode mogoče liste redno in pravočasno pošiljati, naj se blagovoli poslati denar ob enem z naročilom; na ta način se prihrani tudi poštno povzetje, ki bi pri tako malih zneskih jako občutljivo podražilo pijačo.

V naročilu mora biti navedeno, kak list dotičnik želi imeti.

Zaloga nealkoholnih pijač „Abstinencija“

Ljutomer

Štajersko.

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt

od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika.

Tisk umetniških razglednic.

Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VEČBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEŽNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s priloženo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“.

Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.

Knjigoveznica.